

PŘÍKLADY VÝUKOVÝCH AKTIVIT, KTERÉ SE VZTAHUJÍ K VYBRANÝM MINIMÁLNÍM DOPORUČENÝM ÚROVNÍM

Vzdělávací obor: Výtvarná výchova

Autor: Monika Houšková, ZŠ Heyrovského, Plzeň, PaedDr. Markéta Pastorová

Umění kaligrafie

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
žák

VV-5-1-01p, VV-5-1-02p rozlišuje, porovnává, třídí a pojmenovává linie, barvy, tvary, objekty, rozpoznává jejich základní vlastnosti a vztahy (kontrasty – velikost, barevný kontrast), uplatňuje je podle svých schopností při vlastní tvorbě, při vnímání tvorby ostatních i umělecké produkce i na příkladech z běžného života (s dopomocí učitele)

VV-5-1-06p vyjádří (slovně, mimoslovně, graficky) pocit z vnímání tvůrčí činnosti vlastní, ostatních i uměleckého díla

Pro 4. a 5. ročník je možné následně konkretizovat:

žák:

- *vybere si jednotlivé znaky čínské abecedy; překreslí je na připravené pruhy balicího papíru štětcem a tuší (lze vyzkoušet také přepisování pomocí různých fixů, plnicích per, obyčejné tužky, popř. seříznutého brka);*
- *se o své pocity, emoce a prožitky při tvorbě dělí s ostatními.*

Kaligrafie - úvod:

Ve chvíli, kdy se tištěné písmo rozšířilo a v knižní produkci nahradilo psaní, kaligrafie se přesunula do oblasti kancelářské, listinné a umělecké. Moderní kaligrafie pokračuje v zobrazování sama sebe jako spojení pozvánek, map a dalších prací využívajících psaní. Jednotlivé znaky jsou proměnlivé a spontánní, obsahují jedinečnou improvizaci okamžiku psaní.

Samotné slovo KALIGRAFIE má řecký původ a znamená doslova umění krasopisu neboli dekorativní psaní (z řeckého καλλος kallos „krása“ + γραφος grafos „psaní“). Nejčastěji se setkáváme s čínskou, japonskou a arabskou kaligrafií, přičemž každá z nich se pak dále dělí podle různých kategorií. Například pečetní, úřední, pravidelné, spojované nebo psací písmo.

Nejdůležitějším náčiním kaligrafie je štětec a pero. Pro naše účely můžeme vyzkoušet i různé fixy, plnicí pera nebo pera s náсадkami, štětce ale i seříznuté brko či obyčejnou tužku. Každé z nich zanechá na papíru různou stopu – širokou či úzkou.

(Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kaligrafie>, <http://www.kaligrafie.cz/>)

Zadání tvůrčí činnosti:

Úvod: Co si představíte pod pojmem KALIGRAFIE vy?

Už jste někdy slyšeli tento název?

Jak podle vás souvisí se slovem KRASOPIS?

Zadání:

- Pokuste se krasopisně napsat svoje jméno – písmo má velké množství podob, variant, a proto se můžeme podívat na ukázky různých abeced, s jejichž pomocí bychom to své jméno mohli ještě „vylepšit“ (každý si může vybrat styl písma, který ho nejvíce zaujme, ale může si vymyslet i svoji variantu; nejprve obyčejnou tužkou a poté i štětcem a tuší žáci zkouší na papír psát svoje jméno, popř. monogram).

<https://www.google.cz/search?q=kaligrafie+abeceda&sa=X&biw=1366&bih=618&tbm=isch&tbo=u&source=univ&ved=0ahUKEwj5y6mLhbDNAhWHtRQKHWhhDTkQsAQIGQ>

- Najdeme však i takové abecedy, jejichž znaky představují celá slova – například čínské znaky: <http://vyuka.pmfj.cz/cinsky-jazyk/1-1-cinske-pismo-transkripce>
Vyberte si několik čínských znaků a co nejpečlivěji (kaligraficky) – je překreslete štětcem a tuší na balicí papír.
- Pokuste se určit správné pořadí čar, protože při psaní těchto znaků vždy záleží na tahu štětce a také na pořadí a tloušťce jednotlivých čar.
Vybral si někdo pro překreslování stejný znak?
V jakém pořadí překresloval jednotlivé čáry?
- Uspořádání výstavy prací žáků – např. ve třídě, na chodbě školy apod.

Na závěr si žáci sdělí dojmy ze své práce (např.: Bylo pro Tebe jednoduché/ zábavnější/nudné/rychlejší/zdlouhavé/složitě psát znaky čínské abecedy? Co bylo pro tebe nejdůležitější pro výběr konkrétního znaku? Pomohla ti znalost překladu jednotlivých znaků? Podařilo se Ti najít nějaké souvislosti mezi vybraným znakem a jeho českým ekvivalentem?)

船

lod'

造

stvořit

舟 八 口

lod'ka

osm

lidé

告 土 ノ 之

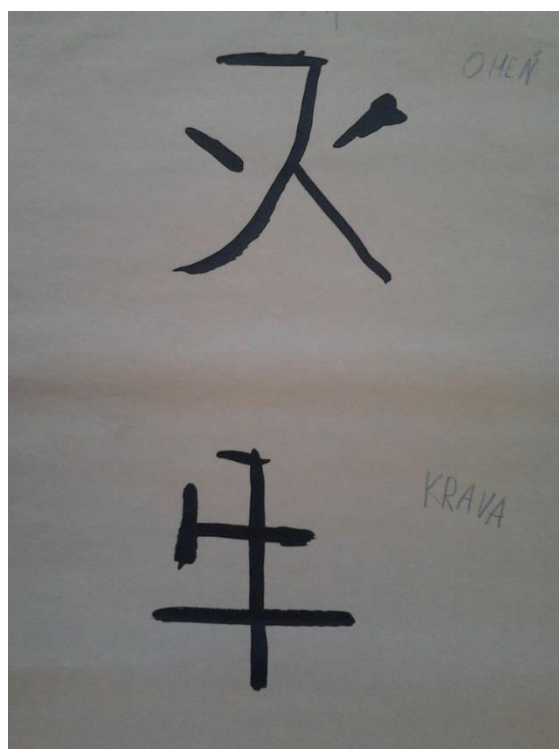
mluvit

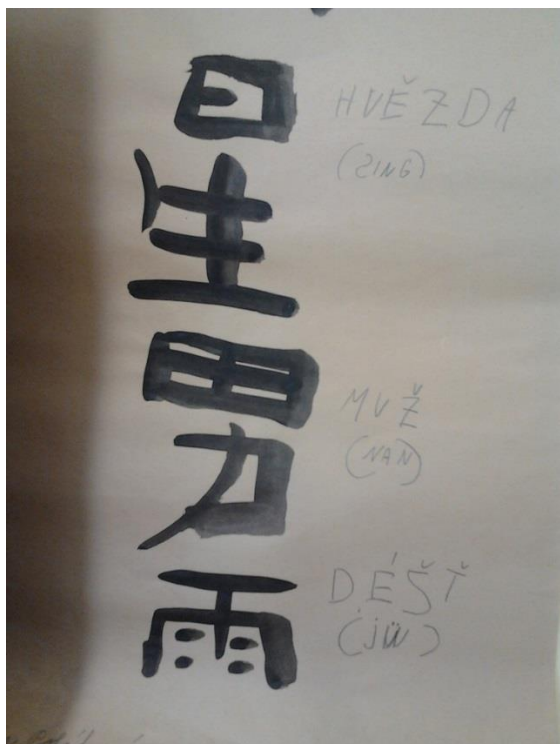
prach

život

chodit

Zdroj: <http://karelsykora.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=119552>

Obr.: 1-4 Ukázky prací žáků ZŠ (třída IV.B)

Metodické komentáře: Důležité pro žáky bylo nejen seznámení s písmem, podobou jednotlivých znaků, důležitostí písma pro komunikaci, ale právě i to, že si mohli uvědomit jeho estetickou kvalitu a důležitost samotného psaní. Museli se koncentrovat na pohyby ruky, preciznost, vnímání celé plochy papíru, správné hustoty tuše apod.